

Korte mededelingen

(met 2 tekstfiguren)

Een Snorrenpaar (*Locustella luscinioides*) als pleegouders van een Baardmees (*Panurus biarmicus*)

Tijdens een bezoek dat dokter D. Woudstra en ondergetekende op 30 april 1957 aan Het Zwarte Meer brachten, vonden wij in een pol overjarig Rietgras (*Ph. arundinacea*) een 3-legsel van de Snor. In het nest bevond zich evenwel nog een vierde eitje dat, in vorm en kleur, in sterke mate van de overige eieren afweek, doch zeer overeenkwam met de eieren van de Baardmees (zie fig. 1).

Foto D. Woudstra

Fig. 1. Nest van de Snor (*Locustella luscinioides*) met 3 eigen eieren en 1 ei van de Baardmees (*Panurus biarmicus*), Zwarte Meer, 30 april 1957.

[Nest of Savi's Warbler, containing 3 own eggs and 1 of the Bearded Tit, Zwarte Meer-reserve, Netherlands, april 30th, 1957.]

Bij controle op 3 mei, was het aantal eieren van de Snor tot 5 vermeerderd; inclusief het „Baardmees eitje” bevatte het nest dus zes eieren.

11 mei bracht Dr. C. G. B. Ten Kate een kort bezoek aan het nest en was overtuigd, dat het desbetreffende eitje van een Baardmees afkomstig moest zijn.

15 mei kwam er inderdaad een Baardmeesjong uit dit ei en 19 mei waren ook alle vijf eieren van de Snor uitgekomen.

Zowel het Baardmeesje als de overige nestgenoten groeiden voorspoedig op; ze werden op 24 mei — met medewerking van de heer

D. VEENMAN — geringd. 2 juni d.a.v. bleken de jongen het nest reeds te hebben verlaten.

Nog zij vermeld dat, alhoewel gedurende de broedduur binnen een tiental meters van het nest een tweetal nesten van Baardmezen aanwezig waren, resp.: een bewoond- en een verlaten nest, zich nimmer een Baardmees in de directe nabijheid van het Snorrennest ophield. Wel werd geconstateerd, dat er regelmatig een alarmerend paartje Snorren bij het nest vertoefde. Ook het nest zelve, vervaardigd van brede rietgrasbladeren, duidde absoluut op een maaksel van de Snor.

Dat hier evenwel sprake zou zijn van een mogelijk geval van broedparasitisme van Baardmezen, acht ik zeer onwaarschijnlijk.

Zoals bekend is, broeden de Baardmezen in normale omstandigheden vrij laag bij de bodem met als gevolg dat bij stijging van het water dikwijls nesten etc. verloren gaan. M.i. dient dan ook eerder gedacht te worden aan een geval van legnood.

J. A. F. KORIDON, Vogelwachter bij het Staatsbosbeheer.

Summary: Savi's Warbler (*Locustella luscinioides*) brooding five own eggs and one of the Bearded Tit (*Panurus biarmicus*).

On April 30th, 1957 in the Zwartemeer-reserve, Province of Overijssel, Netherlands, a nest of Savi's Warbler was found, containing 3 own eggs and 1 of a Bearded Tit. On May 3d the number of own eggs had increased to five. On May 15th the egg of the Bearded Tit had been hatched and on May 19th also the 5 eggs of the Warbler. All young ones grew up safely. On June 2nd all had left the nest. Though there were two nests of the Bearded Tit at a distance of about 10 metres — one of them abandoned — a Bearded Tit was never seen near the nest of the Warbler.

Late massale trek van Huiszwaluwen, *Delichon urbica urbica* (L.).

Op 5 oktober 1957 nam ik te Valkenburg (L.) van uit mijn tuin een massale trek waar van Huiszwaluwen zoals ik nog nimmer in oktober heb gezien. Die dag stond er een W. wind en was de lucht betrokken. Tegen 10.30 uur v.m. kwam de zon door en stond er aanvankelijk een krachtige wind, welke echter spoedig ging liggen. Bij zonnige hemel begon de trek omstreeks 10.30 uur v.m. en duurde onafgebroken tot 12.30 uur n.m., waarna tegen 1.30 uur n.m. de lucht weer betrok (tegen 5 uur n.m. klaarde de lucht weer op en zag ik omstreeks 5.30 uur n.m. nog 2 Huiszwaluwen overtrekken). Telkens kwamen er met korte tussenpozen troepjes van ca 10, 15, 20 tot 30 stuks uit N. richting over en verdwenen spoedig in Z. richting. De vogels vlogen zowel vrij hoog als zeer laag; bleven een tijdje rondvliegen en vlogen dan door. Naar schatting zijn minstens 500 ex. overgetrokken. Noch met het blote oog, noch met de prismakijker heb ik er ook maar een enkele Boerenzwaluw onder waargenomen.

Bovendien is het mij opgevallen, dat — in tegenstelling met andere jaren — in september van dit jaar alhier meer Huis- dan Boerenzwaluwen zijn doorgetrokken. Het groot aantal trekkende Huiszwaluwen was in die maand bepaald opvallend.

Zulk een talrijke late trek van Huiszwaluwen wordt in de Nederl. Vogels, p. 325, vermeld voor 16 oktober 1928 te Zutphen, waar een verzameling van deze soort werd aangetroffen op de telegraafdraden bij het station. Een aantal werd echter niet genoemd.
Valkenburg L., 5 oktober 1957. P. HENS.

Summary: Late mass-migration of Martins (*Delichon urbica*) in the Southern part of the Province of Limbourg, Netherlands.

On October 5th, 1957 a non-stop migration of Martins was seen at Valkenburg in the Southern part of the Province of Limbourg, lasting from 10.30 a.m. till 12.30 p.m. With small intervals flocks of 10, 15, 20 till 30 birds arrived from the North, circled for a while above the village after which they continued their journey in a Southern direction.

Zomerwaarneming van twee Kwakken (*Nycticorax nycticorax*) in het Zwarte Meer.

In het maandverslag van het waterwildreservaat Het Zwarte Meer over juni 1957 deelt A. TIMMERMAN, vogelwachter bij het Staatsbosbeheer mee, dat hij op 18 juni in gezelschap van de heer W. WILDEBOER, toen zij met een boot het Kleine Eilandje, in genoemd reservaat naderden, in de top van een wilgenstruik aldaar een reigerachtige vogel zagen zitten. Uit de verte trok deze „reiger” de aandacht door het zich bevinden boven in de top van een wilgenstruik, wat op het Zwarte Meer maar zelden wordt waargenomen. Maar bovenal vestigde de vogel de aandacht op zich door zijn witte hals en borst, alsook de bijna zwarte rug. Naderbij gekomen bleek echter, dat twee vogels onder elkaar zaten met witte halzen en zwarte ruggen en er hier geen sprake was van Blauwe Reigers, maar van Kwakken.

Bij het opvliegen vielen de, bij een Blauwe Reiger vergeleken, veel kortere poten op, die, niet in een zwaai, zoals laatst genoemde soort pleegt te doen, in horizontale stand kwamen. De vogels, die duidelijk minder groot waren dan Blauwe Reigers, maakten in het silhouet tegen de lucht een afgestompte indruk.

De vogels verdwenen, nadat ze enige malen rondgecirkeld hadden, in oostelijke richting.

Mededeling van het R.I.V.O.N. (Rijks Instituut voor Veldbiologisch Onderzoek ten behoeve van het Natuurbehoud).

Summary: New record of the Night-Heron (*Nycticorax nycticorax*) in the Netherlands.

On June 18th, 1957 two specimens of the Night-Heron were seen, perched on the top of a Willow-tree, in the Zwartemeer-reserve, Province of Overijssel, Netherlands.

Waarneming van een IJsduiker (*Gavia immer*) op de Sloterplas in Amsterdam-West.

Op 2 februari 1957 werd op de Sloterplas in Amsterdam-West een IJsduiker (*Gavia immer*) waargenomen. De vogel — een olieslachteoffer met een ernstige verontreiniging aan de onderzijde van het lichaam — werd daarna nog verscheidene malen en tevens door verschillende andere waarnemers (o.a. Mevr. F. J. VLAANDEREN en de Heren K. VLAANDEREN en J. v. D. KAM) geobserveerd tot in het begin van maart.

Op één der observatie-dagen (10.2.57) slaagde Mevr. VLAANDEREN erin de hierbij geplaatste foto te maken. Hierop zijn de verschillende karakteristieke kenmerken duidelijk te onderscheiden:

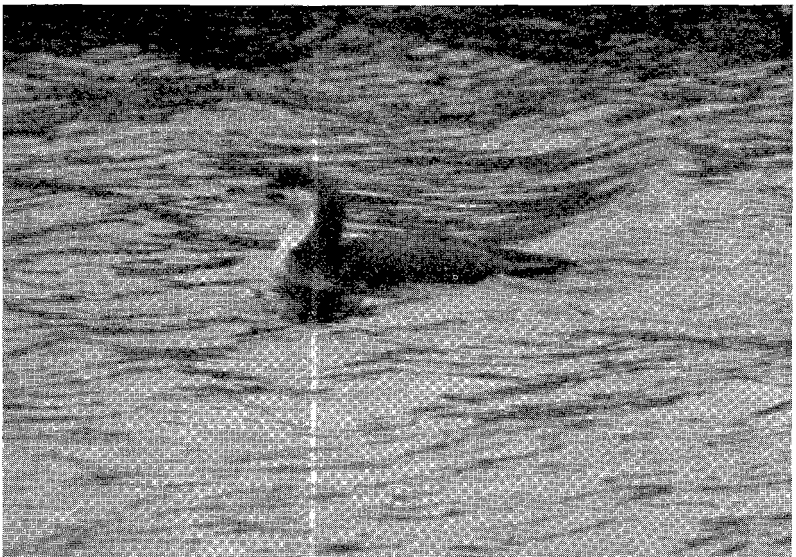

Foto Mevrouw F. J. VLAANDEREN

Fig. 2. IJsduiker (*Gavia immer*) op de Sloterplas, Amsterdam-W., 10 februari 1957.

[Great Northern Diver (*Gavia immer*) on a lake in Amsterdam-W., Netherlands]

1. dwarse rug-bandering;
2. lange, vrij zware snavel met donkere punt (slanker dan op de afbeeldingen in de Vogelgids en in het Handbook of British Birds, part IV, plate 101);
3. „gewelfde” voorhoofd (als op foto van J. TAAPKEN in Ardea 22, p. 240, wat niet tot uitdrukking komt op de afbeeldingen in de Vogelgids en het Handbook);
4. dikke, zware nek.

Prof. Dr. K. H. Vooüs bevestigde aan de hand van de foto de determinatie en tekende hierbij het volgende aan:

„Naar mijn mening betreft het een vogel in tweede winterkleed. Bij deze beoordeling laat ik mij met name leiden door de vierkante vlektekening, die op de rug zichtbaar is en die in het eerste winterkleed ontbreekt. Dit is tenminste mijn interpretatie van de kleden, die ik van de IJsdruiker bestudeerd heb. Een volwassen vogel in winterkleed is het in ieder geval niet: deze heeft veel minder licht op de snavel en een veel duidelijker blokkenpatroon op de rug. Mocht het tweedejaars-winterkleed toch niet van het volwassen winterkleed onderscheidbaar blijken te zijn, dan is de gefotografeerde vogel dus in het eerste winterkleed.” (in litt.).

De vogel, die door zijn grootte in het veld bijzonder opviel, had gedurende enkele weken zijn voedselgebied in een niet zeer diep zijkanaal van de Sloterplas. Tweemaal werd hier waargenomen, dat hij met kleine visjes (van onbekende soort) boven water kwam; eenmaal vergreep hij zich zelfs aan een visje aan de hengel van een snoekvisser. Opvallend was, dat de vogel op de zeer diepe Sloterplas steeds minder duikend werd aangetroffen. Slechts bij zeer ruw weer en dan nog alleen wanneer hij tegen de stroom in moest, zwom hij onder water, vermoedelijk dus om de sterke oppervlaktestroming te ontgaan. „Voedselduiken” vond tenslotte uitsluitend in het ondiepe zijkanaal plaats. Als duiktijden werden daar genoteerd:

1 × 16 sec., 2 × 20 sec., 3 × 23 sec., 3 × 25 sec. en 1 × 30 sec. Hoewel de vogel nimmer dood werd aangetroffen, vermoeden wij, dat hij op of in de omgeving van de Sloterplas zijn einde heeft gevonden.

Op dit meer, dat hemelsbreed tenminste 19 km van de Noordzeekust verwijderd is, zijn, speciaal in het winterhalfjaar, wel meer olielachtoffers waargenomen, o.a. van Roodkeeldruiker (*Gavia stellatus*), Roodhalsfuut (*Podiceps griseigena*), Grote Zeeëend (*Melanitta fusca*) en Zwarte Zeeëend (*Melanitta nigra*).

Amsterdam, 7 mei 1957.

J. WALTERS.

Summary: Great Northern Diver (*Gavia immer*) in Amsterdam.

From February 2nd till the beginning of March, 1957 a specimen of the Great Northern Diver stayed on a lake in Amsterdam-W. Netherlands. The bird — a victim of oil-pollution — according to Prof. Voous most probably was in his second winter-plumage.

Zomerwaarnemingen van de Witvleugelstern (*Chlidonias leucopterus*) in het Zwarte Meer.

In het maandverslag van het waterwildreservaat Het Zwarte Meer over mei en juni 1957 deelt J. A. F. KORIDON, vogelwachter bij het Staatsbosbeheer mee, dat hij op 21 mei een Witvleugelstern waarnam. De vogel trok niet alleen de aandacht door de witte kleur van de stuit en de bovenzijde van de staart, alsmede de witte schouderdekveren, doch ook vanwege zijn roep, die in sterke mate afweek van die der Zwarte Sterns.

Mondeling deelde de Heer KORIDON mee, dat de vogel uit zuidelijke

richting over land aan kwam vliegen en zich onder de Zwarte Sterns in genoemd reservaat voegde.

Op 24 juni werd opnieuw een Witvleugelstern waargenomen op dezelfde plaats. Nu vertoefde de vogel boven de broedkolonie van de Zwarte Sterns, waar de vogel meedeed aan de schijnaanvallen van de aldaar broedende sterns. De roep was duidelijk te horen en week opnieuw zeer af van die der Zwarte Sterns. De vogel riep namelijk herhaaldelijk: rap... rup! Na 24 juni werd de vogel niet meer waargenomen.

Mededeling van het R.I.V.O.N. (Rijksinstituut voor Veldbiologisch Onderzoek ten behoeve van het Natuurbehoud).

Zomerwaarneming van Witvleugelstern (*Chlidonias leucopterus*) aan de Maas bij Venlo.

Toen wij op zondag 26 mei 1957, na een bezoek aan „De Hamert” 14 km ten Noorden van Venlo, om ca 9 uur 's morgens aan de Maas kwamen, zagen we daar 4 sterns, die met de stroom mee, dus in Noordelijke richting, vlogen. Door onze kijkers konden we hen zeer goed waarnemen en hoewel we eerst aan Zwarte Sterns dachten, vielen ons in tegenstelling met de zwarte romp toch duidelijk de witte stuit en lichte vleugels op. Na de Vogelgids geraadpleegd te hebben, bleek ons, dat het vliegbeeld zuiver overeenkwam met de afbeelding van de Witvleugelstern.

L. GEERAEDTS en L. VAN DEN HOMBERGH,
Controleurs Vogelwet.

Summary: New summer-records of the White-winged Black Tern (*Chlidonias leucopterus*) in the Netherlands.

On May 21st and June 24th, 1957 a specimen of the White-winged Black Tern was seen in the Zwartemeer-reserve, Province of Overijssel, Netherlands. The second time the bird was attacking above a colony of Black Terns together with the inhabitants of this colony. On May 26th, 1957 a couple of 4 specimens was seen above the river Meuse in the Northern part of the Province of Limbourg, Netherlands, flying in a Northern direction.

Verslag van de N.O.V.-excursie naar Harderwijk en omgeving op 11 mei 1957

In de middag verzamelden zich 30 leden voor het station Harderwijk om per bus en onder leiding van de heer A. A. TJITTES een excursie te maken naar de bossen van Leuvenum en Drie. Op enige plaatsen werd de bus verlaten en achtereenvolgens bezocht men de horst van een Buizerd (*Buteo buteo*) en een Havik (*Accipiter gentilis*). De Buizerd werd even gezien, maar verdween als een schim. De Havik liet zich beter zien en kwam alarmerend tegelijkertijd met een ♀ Torenavalk (*Falco tinnunculus*) over. Aardig was het nest van een Bosuil (*Strix aluco*) in een holle boom op slechts